

Tabula quarti libri.

A quarto libro p̄sa prima loquit̄ de
trepidatiōe cōscientie humane. respe
ctu iudicioꝝ dei. Et q̄ nihilomin⁹
labores assumēdi sunt p̄ republica ⁊ adiu
torio alioꝝ fundādo se in doctrina sacra.
¶ In primo metro dat̄ ratio cur de⁹ legem
naturale dedit in scriptis lapideis. Dehinc
in euāgelica lege reperit̄. ¶ In secūda pro
sa ponit̄ diffuse distinctio de triplici certi
tudine. addendo q̄liter intelligi debeat ill⁹
Gregorij. Bonaz metū est culpa agnosce
re vbi culpa nō ē. Et q̄liter potest hoc sine
mēdacio fieri. ¶ In secūdo metro docemur
qualit̄ vti debeam⁹ scrupulis orientib⁹ ex
preteritis culpis. ¶ In terciā p̄sa fit iterum
sermo sup̄ eadem re. docēdo q̄ serenatio cō
scientie p̄ sentimēta deuota nō est signū effi
cax diuine gr̄ie gr̄ū facientis. Addit̄ de mo
do se habēdi respectu scrupuloꝝ consurgē
tiū circa ea q̄ sunt posteri⁹ agenda. et qualis
certitudo sufficit. ⁊ vnde colligit̄. ¶ In ter
cio metro loquit̄ q̄ p̄cepta legis nature sūt
etiā p̄cepta fidei ac legis euāgelice. cōque
rendo de errorib⁹ contingentibus circa ea.
¶ In quarta p̄sa loquit̄ incidenter de theo
logis ⁊ iuristis. quales esse deberēt. et q̄les
aliq̄ sunt. Concludēdo q̄ in morali nego
cio nō p̄t vnīuersal̄ ars tradī q̄ cōferre suffi
ciat certitudinē in particulari. q̄libet agibi
li. quā p̄surgere possint scrupuli mētis in
q̄tatiui. ¶ In quarto metro docet̄ quomo
do par̄ mentis possit aut debeat inueniri.
¶ In quinta p̄sa ponit̄ sub p̄sona theologie
grandis oratio p̄solatoria sup̄ casib⁹ huma
nis. nominatim illi⁹ q̄ tūc franciā turba
bat. Concludēdo sup̄mū cōsolatiōis theo
logie ḡdū in animi p̄paratiōe ad martyriū.

Finit tabula quattuor libꝝ
de consolatiōe theologie

Nota pro intelle

ctu hui⁹ dyalogi. q̄ volucer est intellectus
discursiu⁹ et ratiocinatiu⁹. Bonic⁹ est in
tellectus meditatiu⁹ et inq̄sitiuus. Peregri
nus est hō cōtemplatiu⁹ simul et actiuus.
¶ Pro sensu vero l̄rali notandū q̄ cū eximi
us doctor. Iohes de Berson ex cōcilio cō
stātiē. recedēs fr̄aciā. p̄t̄ minas duc̄ bur
gundie perere nō auderet. secessit in mon

tana Bauarie. Ibiq̄ in Rathemberg opi
do. anno dñi. Mccccvij. scripto h̄ dya
logo it̄roduct̄ volucer̄ nūciū a se pegrino.
ad Johannē monachū fr̄em suū. q̄ p̄oz ce
lestinoꝝ iugduni degebat. p̄ferentē quem
admodū p̄ theologiā pegrinatiōem suā cō
solef. Et sicuti Boetiū de p̄solatiōe p̄hie in
forma scribēdi imitat̄. ita etiā p̄solatiōis ar
gumentū vbi ille dimisit. hic cōtinuare co
nauit.

Sequit̄ liber p̄mus de consola
tione theologie.

Liber de consolatiō

ne theologie Incipit feliciter.

De cūq̄ scri

pra font̄ (ait magn⁹ ille disci
pul⁹ theologie paul⁹) ad no
strā doctrinā scripta sūt. vt
p̄ patientiā et p̄solatiōem scri
pturaz spem habeam⁹. ¶ Conenerūt aliq̄n
sup̄ hoc verbo volucer. cursor leuis expli
cās vias suas. Et monic⁹ in religione de
gens. Qui vt vidit q̄ volucer sibi notissi
m⁹ ad se venit de longinquo. multa q̄dē su
per multis. sed multa pl⁹ pl̄ima sup̄ adue
na q̄dam germano suo p̄quirere disposuit.
Cui⁹ inquisitiōem ⁊ alteri⁹ responsiōes se
q̄ns dyalogus explicabit. et hoc p̄ quadri
duū sub tetragano p̄siderationū. Due licz
ad inuicē amūcent. erit t̄m̄ appropriat⁹ pri
ma de p̄solatiōe theologie p̄ spem in p̄repla
tione diuini iudicij. Secūda p̄ scripturā i re
uelatiōe regiminis mūdi. Tercia p̄ patien
tiā in zeli moderatiōe. Quarta p̄ doctrinaz
in cōscientie serenatiōe. Deus autē paciētie
⁊ cōsolatiōis consolet̄ nos in om̄i tribulati
one nostra. et det sermonē rectū in ore duo
rum. Quoz volucer sic incipit.

Primū metrū primū

libri Elegiacū. in quo desctur miseria ciui
lis dissensionis. Concordat in genere carmi
nis primo metro Boetiū de consolatiōe phi
losophie.

Carmina

f Epe p̄egrinas volucer transmi
sus in oras
Regrediens. patrie menia iā video

De consolatiōe theologie

Dulcis aue natal' hum' / tu franciā felix
Inclita parisijs / nobile palladiū.
Deu qd id est / seno bellonā cerno tumultu
Lūili furere / sanguine cuncta replet.
Spiri' in mediū missus / stiginis errat /
Obtruncant gladijs mutuo se pprijs
Carceribz tradit' alios / aut flumie mergūt.
Dēbraq; torturis plima dilaniant.
Pars queuis dici pietas vult / publica cu
Lōmoda. q̄ parte viscera rūpit ouās. (rās
Iusticie vultus atrox mentis erinis.
Rex iuuo te cl' mās regia scepra rapit.
Exuperat syllam / athilinā crimie vincūt.
Uim p virtute bellicus horror habet.
Non pater a natis tur' / fratrēq; perire
Vult frater. soceri mōrs venit a genero.
Clerū / militiā / ciues / sine lege reclusos
Carcere / plebs rabida sicut onēs ingulat.
Null' adest noster respectus religionis
Iura sepulture denegat impietas.
Quisquis opes vl' diuitias famat' habere /
Obijcitur titulus pditionis ei.
Eligit hic partē neutrā defendere partis /
Dox vtriusq; patet innocuus iugulo.
Nec satis est alijs vni se tradere parti /
Nisi se flagitijs conscclerent paribus.
Quid q̄ te patriam pulchrā violare vocat'
Extera gens / hostis te lacerādo rapit.
Nulla fides pietasq; manes / pfundit om̄e
Falsq; nephas / regnat horrida tesiphone.
Extremos nonne fuerat iocūdi' indos /
Aut glaciale solū me penetrasse pri' .
Aduena tu felix alia te parte receptans /
Nāq; patent oculis nō mala tāta tuis.
Verū mōach' h' degit / sua claustra subibo
Ec de fratre suo fecero verba sibi.

Prosa prima libri

primi.

Monicus

Be St ne volucer quē video? Et cer
te is est. Dic p̄cor o volucer vñ ve
nis: que noua fers: qualis ad me te modo
fors attulit. ¶ Volucer. Scito monice
quoniā in cōstantiēsi cōcilio generali cum
germano tuo cōuersatus vsq; ad finalē sū
mi pontificis egressum. tādē diuerticula
q̄rens erini cū eodē. qui iuxta cognomē su
um pegrin' effici maluit in terra aliena / q̄
ad suos huc regredi. ¶ Monicus Satis

est volucer. si certū me facere potueris qd
agit dilectus anime mee. qd amor cordis
mei. Nōne dolet velut erulem se fieri in ig
nota et longinqua regiōe / vbi linguā quā
nō nouerat audit: Nonne subtristis est se
poni sub modio / vel in obscuris sic mortu
os seculi. qui lucere sup candelabzū fuerat
institur'. ¶ Volucer. Nihil p̄sus o mo
nice tēporū tēpestare p̄sata / proq; diutur
na animi p̄paratiōe qua sibi p̄uiderat oia
que occurisset equanimiter tolerāda. Satis
det poti' in dño magnificās eum. et exul
tat spiri' q̄s i deo saluari suo. deputās
se adiutū meritis et p̄cijs aliorū. Itaq; de
se securus / et in se dño miserāte trāquillus.
deslet miserā patrie pprie. indignissimāq;
sortē. Cui' tamē calamitat' media pars n̄
est sibi nūciata / quā oculis pprijs horrens
intueor. Quinetiā sup cōculcatōe veritatis
et iusticie plorās ingemiscit. Miserabilem
deniq; ciuitatis celeberrime desolatōnē (tā
q̄ hieremias ruinas hierusalē) lamentatur
¶ Monicus. Qua ratōne fieri potest o
volucer. q̄ exula patria / a parentibz / a pro
pinquis / a notis et amicis nō angustiet in
corde / nō in animo cōturbet. ¶ Volucer.
Monice. nihil difficile est volēti. Demi
nisti puto vt aduena noster semp in medijs
etiā turbis et vrbibz solitudinē sibi q̄sinit et
dilexit. Solitudinē loquor que est a curis
forinsecis / et hominū calūnijs vacatio. p̄
bans illud sapiētis. qui minorat' actu per
cipiet sapiētia. ¶ Monicus Scio volu
cer et exper' testor. ¶ Volucer Ecce autē
nūc elongauit fugiēs et māsit in solitudie /
expectans eū qui saluum se fecit a pusillani
mitate spiri' et tēpestare / quoniā vidit ini
quitatē et contradictōem in ciuitate. Euo
lauit sicut passer / erepta de laqueo venan
tū. Undiq; nimirū sibi parabant' insidia
rū tendicule. Enatauit vt potuit / a naufra
gio reipublice. p̄stolans si forte postmodū
sit spes. Nihil tandē se vidēs aduersus cur
rentē furoris impetū nitendo p̄ficere / desu
lēt aliorum a curru publici regiminis / ce
dens raptui p̄ualentis nequicie et malicie /
quā ad p̄sens nō vincit sapiētia. ¶ Moni
cus. Vincet tamē aliquando / crede mihi
volucer. Dagna quippe et fortis est ve
ritas et sup opnia vincit ac p̄ualet. ¶ Vo
lucer. ¶ Veritas o monice quando vincet
nescio. hoc vñū pprijs oculis inspicio iu
sta vocē ysaiē q̄ conuersum est retrosum

iudiciū/et iusticia longe stetit. quia corru-
it in platea veritas /et equitas nō potuit in-
gredi. quoniā facta est veritas in obliuio-
nez. et qui recessit a malo p̄de patuit. Quo
contra videre est falsitatē. nō qualem cūq;
sed hereticā prauitatē in via mandatorum
dei/que pambulat vicos et plateas /erecta
ceruice insultās catholice veritati cū defen-
soribus suis. proterit eos pedib; sor didissi-
mis. Ac de ipis tanq; dñā victoriosissima
triūphare gloriat̄.

Ronicus

P Rob dei et hominū fidem .dic oro
volucer vnde talis euersio? **Rōne**
sancta generalis synod⁹ que pro ve-
ritatis tuitōne principaliter instituta fue-
rat /se cultrice h̄mōi veritatis exhibuit atq;
protectrice. Verū hanc interim querelam
omissam volo quoniā cupit anim⁹ et te co-
gnoscere quibus exercitijs se refouet frater
quē torpere nequaq; putauerim ierti ocio.
quib; insuper armis spiritualib; aduersus
iniquos fortune seuientis imper⁹ congregi-
solitus est /ne tristitia seculi que mortē ope-
rat̄ ipm vel deiciat vel absorbeat. ¶ **Uolu-**
cer. De vera et solida peregrini cōsolatio-
ne tecū sermonē habiturus significo in pri-
mis q; cam accipit doctrine theologia /que
eōmitē se dedit pegrinatōni sue. Ab infan-
tia enim sacras lras nouit /neq; furor hosti-
lis neq; terror puertere potuit. quin psequē-
retur iter suū /de qua sapiēs Attingit er-
go ait a fine vsq; ad finē fortiter /et disponit
omniā suauiter. Hanc amauit et exquisiuit
eā a iuuentute mea /et quesitū sp̄sā mibi
eā assumere. et amator fact⁹ sum forme il-
lius (Sequit̄ consolatio) intrās in domū
meam conuiescā cum illa. Non enī habet
amaritudinē conuersatio illius. Nec tediū
conuictus illi⁹ sed leticiā et gaudiū. ¶ **In-**
cu? p̄coniū ita libet metro pangere.

Secundū metrum

primi libri dactylicū alemaniū tetrametrū
hypercatalecticū. In quo ponit̄ laus theo-
logie /in hoc q; est efficac̄ cōsolari. Et cur-
rit cum secūdo metro Boeti. Heu quā p̄-
cipiti.

D Elic theologus pulcra sophia
f Lui vult a puero se dare sponsam

Que castum tenero stringit amore
Eius se vocitans iure forozē.

Casus se sociam p̄bet in omnes
Ac vite releuat tedia meste.
Solatur resonans cantica syon
Securoq; regit limite gressus.
Spes et vera fides concomitant̄/
Et diuinus amor. quadraq; virtus
Prudens sobriaq; fortis et equa/
Donorūq; cohortis iuncta beatis.

Ad te si tribulans foris ruit vlla.
Duris increpitans torua flagellis!
Perstes. impauido suscipe vultu
Nam sic viuūt /est par in amaro.

Nam si flammigeris in tonat ether
Fractus fulminibus /totus et orbis
In se dissiliat si caro cedit

Dens esto stabilis /sedere centa.
Nec tu quesieris herculis arma/
Nec grandes validis virib; artus/
Plus horreda satis /q; superarit.

Hac iutrice potes pdere monstra.
Infandas erebi carmine pestes
Ticit qñ lyram temperat orpheus/
Dollescunt lapides /flumina sydunt

Sed se non superat victus amore.
At vero cythara dum modulāt
Pastor postea r̄ carminis odas/
Duas aptat fronsis /oculus exit

Nequam spiritus a rege saule
Ergo nemo satis theologie
Laudes extulerit /tanta patrantis.
Qua cure fugiunt /mens hilarescit /
Que virtute sua monstra trucidat.

Cuius vi rapitur aduena /degens
Terris /ad nitidum scandere ccelum.
Excelsa residens cernit ab arce.
Fortunam merito rectus vtranz

¶ **Uolucer.**

Secūda prosa priē

mi libri sequitur.

Ronicus

i Tre quidē laudaueris theologiaz
volucer. Sed in cōsolatōne recipi-
enda cōtra fortuitos casus contra
vanā mundi felicitatē. Cur non suffecerit
celebris ille dyalogus philosophie cū Bo-
etio. qui prozsus eleganti stilo /breui et splē-
dido cōpositus est. sententias grauissimas
atq; verissimas in se tenens? ¶ **Uolucer.**

De consolatiōe theologie

Noli mirari monice si theologia philoso-
phie p̄ficiat / quonia sicut naturā gratia / si-
cut ancillā domina / ⁊ discipulā magistra / si-
cut tēpus eternitas / sicut ratiocinatiōne in-
telligentia / sicut visibilia ea que nō vident.
sic theologia philosophiā exuperat / quam
nō abiicit sed in obsequiū sumit. Est autē
lex diuinitatis et ordo. vt suprema inferio-
rū iungant ad superiorū infima / mox con-
catenatiōnis. veluti Plato loquebat / que ī
corporalibz argentea / in spiritualibz aurea
vocabat. Et plane hanc in scala iacob gra-
duum figuratiōem accipim⁹. ¶ Propterea
sub cōpendio pcedentes inducem⁹ theolo-
giā inchoantē verbū ab illo supmo / quo
philosophia consolatiōnem suam apud bo-
etiū terminauit. Ita enim recto b̄ cuiatōz
ordine pcedet theologia / sursum machinā
sue ductōis erigēs. si philosophie sibi fū-
damenta substrauerit. ¶ Quale vero sit illd
quod postremū philosophia posuerit. pu-
ro meministi. Magna ei vobis est inquit
(si dissimulare nō vultis) necessitas īdicta
pb̄tatis. cum ante oculos agitis iudicis
cuncta cernētis. ¶ Monice Demini vo-
lucet / et qualī principio exordines. q̄li pre-
terea medio p̄grediēs hucusqz p̄cesserit re-
tineo. nimirū q̄ studio libri illi ab adolecē-
tia vehemēter incubuerim.

Volucet

F **C** Ingratuloz eruditōni tue. Si q̄-
dem ab hac sententia qua philoso-
phia definit. theologia suam cum
peregrino cōsolatiōnem inītiat / qualis sen-
tentia formaliter in Augustini soliloq̄o po-
sita est. ¶ Et certe Paulus dū ad hebreos
scriberet / collaudatur virtutē fidei / p̄posu-
it symbolū nature / quod hominibz p̄ omni
tempore necessariū fuit. Credere enī opor-
tet accedentē ad deū quia est / et inquirenti
b̄ se remunerator sit. Est vero de⁹ ip̄e qua-
lis iudex existeret / qualē insup remuneratiō-
nem daret querētibus se / nō potuit philo-
sophia neqz discipuli sui ductu ratiōnis in-
uenire. Deficiebat enī volentibz ad altiora
cōscendere scala creaturarū per quam sem-
piterna dei virt⁹ atqz diuinitas / licz possit
attingi. nō tamē vltz quaqz. vt cognoscerēt
quales quātas ve penas reprobis deū con-
temnentibz / qualia porro p̄mia se inquire-
ntibus / iustus iudex tribueret. Quod facere

si vel philosophi vel poete tēptauerūt / ena-
nuerūt in cogitatōnibz suis. et vit aliud q̄
errores fabulosos sibiqz dissidentes finge-
re potuerūt. Rectam deniqz mādatoz dei
viam nescierunt qua pergūt ad vitam / que
est status omnīū bonozū aggregatiōne per-
fectus. qualē hic assequi neminē posse phi-
losophi dēmonstrat experimētali ratiōne.
Sed vel virtutes vl actus formales qui-
bus attingat iste status obiectiue quidem.
in deo intuitiue cognito philosophia trade-
re nō valuit. Miseratus autē desup huma-
nos errores deus / eas veritates necessari-
as et salubres ad quas euehere nō poterat
philosophia. nec tēptare debuerat / theolo-
gia supnaturaliter infusa / sicut et human⁹
supnaturalis est finis / reuelauit et addidit.
Inter quas. nō irrationabiliter theologia
sup istam q̄ deus inquirentibz se remunera-
tor sit. quia videlicz iustus iudex est cūcta
cernens. collocat et adiicit modū iudicij a
christo traditi. Ibunt hi (nō dubium quin
mali) in supplicij eternū. Iusti autē in vi-
tam eternā. ¶ Nec enim est alia veritas ef-
ficaci⁹ generatiua timoris domini q̄ ista.
claudens in se horrendissimū illud dānati-
onis tonitruū. Ite maledicti ī ignē eternū.
¶ Nunquid nō horrendū valde p̄uici a fa-
cie dei summi boni? Sed ad horrozis cu-
mulū inexcogitabilez / additur maledictio
trudens in ignē. nō qualēcunqz sed eternū
Et hoc cū diabolo ⁊ angelis eius. vbi ascē-
det fumus tormentoz in stagno ignis ardē-
tis et sulphuris vsqz in secula seculozū. vbi
vermis eoz nō moriet⁹ / ⁊ ignis eozū non ex-
tinguetur. Et erunt vsqz ad satietatē visio-
nis omni carni. Ad hunc auditum si fides
admira ē / timorē dñi q̄s n̄ sibi susceperit.
Est autē timor dñi inītiū sapientie. et ab ip̄o
concepim⁹ spiritū salutis. Et per eū de-
clinat omnis a malo. illuminantē corda. et
in oblectatiōne venit misericordia. ¶ Mo-
nicus Qua ratiōne fieri potest o volucet **B**
q̄ per timorē et talem timorē veniat queuis
oblectatio? Timor enim penā habet / que
perfecta charitas foras mittit. Qualis am-
plius esse consolatiō potest habenti pre ocu-
lis assidue stagnum ignis ardentis ⁊ sul-
phuris. in quod ne corruat / formidare ha-
bet momento quolibet? Nec vnqz dum vi-
uit ab hoc pauore securus est. Nescit enim
homo finem suū. neqz si amore vel odio di-

gnus sit. ¶ Volucer. Recte censes monice si theologia fidelis nequaquam ad ulterio-
ra per timorem istum proueheret si non ad spem
que non confundit. effugere compelleret. Si
non denique ad deum totius consolationis per
dilectionem amplectendum sibi adherendum.
velut in locum refugii. mirabiliter induceret.
¶ Donicus. Velle audire quo pacto fieri
habet hec inductio vere mirabilis de ti-
more in spem et amorem. Neque enim eadem se-
de cordis simul habitare posse videntur ti-
mor et spes. licet legamus propheta iustione re-
gibus terre ut seruiant domino in timore.
et exultent cum tremore. Et per sapientem. Qui
timetis dominum sperate in illum. Et iterum pro-
pheta. Beneplacitum est domino super timetes
eum. et in eis qui sperant super misericordia
eius. et alibi sine numero spes timori con-
iungitur. ¶ Volucer. Attendendum est o monice
sollerter ordo iudiciorum super iudicium dei
qualem philosophia non attingit. Unum the-
ologia velut humano more loquens tripli-
cem deo curiam. triplicemque thronum deputat.
¶ Residet in prima curia et throno indul-
gens gratia. Residet in altera curia et thro-
no corrigens misericordia. Residet in ter-
cia curia et throno damnans iusticia. de qua
per apostolum. Horrendum est incidere in ma-
nus dei viventis. ¶ Tradiderat homines om-
nes in hanc mortis damnationem preuari-
cator Adam. nec erat qui de manu hac iu-
dicantis dei posset eruere si non supra na-
ture vires et merita constituisset nobis iustus
iudex deus per sacramentum reconciliationis
nisi unigeniti filii sui dei curiam primam
et alteram in quibus gratiam et misericordi-
am iudices collocavit. iuthronizans quan-
do factus est nobis a deo sapientia et iusti-
cia. sanctificatio et redemptio. Quando pre-
terea datum est hominibus damnatis in cu-
ria iusticie eam quasi grauaminis illatrice
posse declinare appellando ad superiores
curias gratie et misericordie quonia supra
et altat misericordia iudicium. fitque ut ubi
abundauit delictum superabundet et gratia.
quod philosophia non cognouit. ¶ Doni-
cus. Incipio volucer grauioribus quam antea
scrupulis vergeri. ut omittam questionem in-
terim multiplices. et tuis habentes dictis
ortum de fide philosophorum et aliorum quo
pacto saluari sint aliqui sub nature sola le-
ge. Tradit itaque philosophia vix perscrui-

tabilem diuine prudentie viuacitatem. pre-
sertim dum ad eam confertur humani liber-
tas arbitrii cum certa precognitione futu-
rorum. Sed ecce supradedit theologia dif-
ficultatem in immensum minus inuestigabi-
lem neque comprehensibilem. dum quosdam
ex hominibus recipit iudicandos in curia
gratie vel misericordie. et eterne beatitudi-
nis participes facit. Alios vero multo plu-
res damnat in eternum sua iusticie severitas.
dicente eo Multi vocati. pauci vero electi
Mirum autem si quis in hac recogitatione
constitutus non perturbetur et totus horro-
retabescat. qualiter abscondita non est con-
solatio ab oculis suis iuxta scripture ver-
bum) dum ita deus inter fratres diuidit.

¶ Volucer. Fatendum est in primis monice.
quod hec consideratio iudiciorum dei qui ter-
ribilis est in consilijs super filios hominum
si cum superba curiositate recensent precipit
in illam sapientis damnationem. Qui
scrutator est maiestatis opprimit a gloria.
exterminat omnem bone consolationis virtu-
tem. denique in reprobam de deo desperati-
onem. et in odiosas rabidas et insanas blas-
phemias demergit et absorbet. hoc in vi-
atoribus aliquibus. hoc in damnatis om-
nibus operatur. ¶ Altero consideratio ta-
lis si cum debita humilitate et reuerentia fi-
delis et pie cordis assumat. Si cum capti-
uatione omnis intellectus in obsequium fi-
dei reuoluatur. nullam existimat peregrini-
tus noster portioem vel efficaciorē ad con-
secutionem legitime consolationis viam di-
uinitus largiri. Nonne senserat hoc pro-
pheta. dum suspirans ait. Demor fui iu-
diciorum tuorum a seculo domine et conso-
latus sum. Quam consolationem nescio si
vehementius expressit alio loco is qui di-
xit. Et exultauerunt. id est extra se salierunt. fi-
lie iude propter iudicia tua domine. ¶ Donicus

Observandum ne est obsecro volucer. ne mi-
nus sobria fortassis et insolens sit huius do-
ctrine traditio. quonia stultorum infinitus est
numerus. carnalium et arrogantium qui non
capiunt que dei sunt. et si non dixeris ea que
versantur in corde suo. et que suo ingenio
penetrare se gloriari possint. ¶ Volucer. **I**
Corrigit et repellit tuam hanc hesitationem
consciens arcandorum diuinorum apostolorum qui
fatagens contentionem gentilium romanorum
et iudeorum qui susceperant fidei com-
aa 5

De cōsolatione theologie

percere/ collocavit totius disputatōnis sue
velut centrū et cardinē supremū considera
tionē dīvine p̄destinatōis et p̄scientie ab il
lo loco. Scimus autē quoniā diligentibz
deū omnia cooperant in bonū his qui fm
propositū vocati sunt sancti. Nam quos p̄
sciuit et p̄destinavit rē. Usq; dū exclamat.
Altitudo divitiarum sapientie et scientie
dei / q̄ incōprehensibilia sunt iudicia eius
et inuestigabiles vie eius. Quis enim cog
novit sensum domini? aut quis cōsiliarius
eius fuit? Aut quis prior dedit ei et retri
buetur illi. Illic inserit q̄ nō volentis neq;
currentis. sed miserantis dei est. et cui vult
miseret. et quem vult indurat. Et q̄ non ex
operibz. sed ex vocante dictum est. Jacob
dilexi / esau autē odio habui. ¶ Apostolus
igitur doctor gentiū in fide et veritate. in
ter quas erant insipientes multe carnales et
superbe. si premissam eis consideratōnem
pro sua edificatōe nō timuit exponere. qua
tinus eas et iudeos mutuo reduceret ad le
gitimam pacis et charitatis formas. Quo
pacto verendū erit inter christianos. p̄ser
tim eos qui de sua salute solliciti sunt consi
deratōne ista utiq; apud eum. talem de sua
salute cōsolatōnem suozūq; similiū opera
ta est. vt assereret. Certus sum enim q̄ neq;
mors. neq; vita. neq; angelī. neq; princi
pat. neq; virtutes. neq; instantia. neq; fu
tura. neq; fortitudo. neq; altitudo. neq; pro
fundū. neq; creatura alia poterit nos sepa
rare a charitate dei que est in christo ihu do
mino nostro. ¶ Poterit autē certitudo ta
lis accipi de certitudine reuelatōnis diuine
si Paulus de se solo loqueret. Sed dū cō
numeravit alios electos dei cōvenientius
intelligit hoc esse dictū de certitudine spei. q̄
tranquillitas quantū sit operativa. satis ad
modum propheta regius exposuit. qui dū
gloriabūdus in domino dixisset. In pace
in idipm dormiā et requiescam Subintu
lit p̄ causa spem / dicens. Quoniā tu domi
ne singulariter in spe cōstituiisti me. ¶ Do
nicus. Scire velim o volucer / quo studio
vl' industria devenit advena noster vt i hac
pace in idipm frueretur. ¶ Volucer Ac
cipito verba mea sobrie. Neq; enim dicere
p̄sumo nisi quod aspirat et aspirare suadet
ad illā pacē in idipsum cū p̄pheta dicente.
Cōcupiuit anima mea desiderare iustifica
tōes tuas in omni tēpore / si forte aliquādo
desideriū sui et similiū pauperū exaudiat

domin. et preparatōnem cordis eozū au
diat auris sua. Scit enī quoniā nemo re
pente fit summ. scit quoniā munus h̄ gra
tie magis est q̄ industrie. Nihilomin. do
ctorum devotorū scripta relegens theolo
gia dūctrice / suis vt conat industrijs / ne
sibimet deesse putet. deūq; tēptare videat.
Enititur experimēto cognoscere que sit il
la pacis cōsolatio / qua sobrie inebriat. ex
clamat psalmista. Quaz magna multitu
do dulcedinis tue dñe quā abscondisti ti
mentibz te. Signanter ait abscondisti. quia
nec ab habente tradi / nec ab eo qui nō ha
bet capi potest. Est quippe nomē nouū in
calculo cādido scriptū. quod nemo scit ni
si qui accipit.

Tercium metrū primū

libri glyconicū coriambicū. et p̄portiona
tur sexto primū de cōsolatōne phie. Lū phe
bi radijs.

Agñū crede nimis bonū
Intus quo valeas frui.
Extra nō liceat loqui.

Certe nescit homo vetus
Intro quid sapiat novus
Hoc est manna reconditū.
Sensus quod capit intus.
Queris qualis ei sapor?
Aurem verbaq; quid paras?
Busta post videas licet.

Degens frater agro senex
Querit gaudia / que domi
Frater iunior accipit.

Lecus mel ionathas prius
Bustat / protinus hinc videt.

Del nobis sapidum deus
Quo fastidia tollere
Dundi noxia phas tibi

Tercia prosa pri mi.

Ronicus

Diseris interim volucer verbū
super istis affect. devoti sentimē
tis / in quibus stat sapientia. que
in mysterio abscondita est. Nec est theolo
gia mystica / de qua tractatus fratris apud
me seruo / quosdam latino / quosdam vul
gari scriptos stilo. Sed super his altera

fortassis die sermo fiet. ¶ Perge vero p̄c̄q̄
de spe. respondens ad pauculas interroga
tiones meas / q̄ secretor̄ aduene nostri p̄sci
es. Recogitat ne sup̄mū iudicē deū / homi
nes et massa peccatrice / p̄destinasse q̄dem
hos ab et̄no sempiternē britūdis fore p̄fici
pes / alios vero p̄scitos et reprobatos ad
suppliciu p̄petuū. ¶ Volucer. Recogitat
monice / et id sane fr̄q̄nter. ¶ Donicus.
Accusat ne diuersum hm̄ōi iudiciū dei. tā
q̄ p̄terea sit in eo seua quedā crudelitas / in
digna bonitate / sua summa. ¶ Volucer.
Absit monice tal' aduersus deū blasphēia /
neq̄ enī p̄sonā accepisse / neq̄ iniuriā fecisse
dici potest qui nulli debitor ē. Quod no
tauit ap̄ls dicens. O hō tu q̄s es qui r̄de
as deo? nunq̄d dicit figmentū ei qui se fin
xit. quid me fecisti sic? An nō habz potesta
tē figul' luti ex eadē massa facere / aliud qui
dem vas ī honorē / aliud q̄o in contumeliā?
Talis apud homines similitudo plurima
reperitur. neduz sup̄ rebz vita carentibz / s̄
animatis / quibz vtunt' p̄ arbitrio suo alijs
ad mortē. alijs ad cōseruationē nec arbitrat̄
tur se. v̄l iniuriē. v̄l crudelitati obnoxios es
se. ¶ Quid si vult de' in magna domo sua
manifestare diuitias gl̄ie sue. istis in osten
sionē misericordie. alijs in manifestatōnem
sue iusticie. gl̄ificans illos ex misericordia.
istos ex iusticia derelinq̄ns? quatin' resul
ret carmen illud pulcherrimuz. ex ḡui teno
re iusticie / et molli cantu misericordie / de q̄
li p̄fitet' p̄pheta. Misericordiā et iudiciū
cātabo tibi dñe. ¶ Q. si pauciores sunt qui
saluant' / manifestior est in hoc gr̄a dei. quē
admodū inter surdos et claudos mutos / z
mortuos pauciores sunt q̄ miraclo curāt' /
q̄ q̄ p̄prie cōditioni relinquunt'. ¶ Verum
dū ad singularia fit descēsus / z inq̄sitiō. cur
videlicz Petz vel paulū de' elegerit ad sa
lutē. Judā vero et diuitē epulonē dereliq̄
rit? oportet vt hūana garrulitas apponat
digitū ori suo. hoc vnū p̄fitēs q̄ iust' ē do
min' in oib' v̄ijs suis. ¶ Itaq̄ sicut nulla
p̄t assignari rō / cur inter totres possibiles
fieri / ista nō. illa facta est / nisi bñ placitū dei
Ita de recreatōe seu regeneratōe ad vitam
sp̄ūalem multo magis dici debet. Neq̄ cō
fugiendū est ad illoz merita vel opa / q̄s ab
eterno p̄destinat deus. qz si ex opibz / iaz
nō ex gr̄a. Sed neq̄ p̄orem eterna dei vo
luntas causam habz / qui fecit oia p̄pter se
meritū. impiū q̄s ī diē vindicte. Tribilo

minus fatendū est qz nemo sine culpa dam
nabit. sicut absq̄ gr̄a saluabit null'. ¶ Do
nic'. Pergo volucer inq̄rere cōsequēter si
hanc aliq̄ndo pegrinus noster cōsideratō
nē sup̄ se et ad se reflectit. Deditās ne forte
sit ex numero reprobōz. neq̄ enī gl̄iari po
test se peccatū nō habere. neq̄ d̄ alia massa
esse q̄ ceteros. ¶ Volucer. Dicam illd̄ mo
nice quod sentio. Deditat' aliq̄n' secū con
q̄rens. quid si iusto dei iudicio dānadus
es? Si reperit indispositū cor suū ad hu
milit' hū' cōsideratōis susceptōez / derelin
q̄t eam / et ad alia se p̄uertit. quēadmodū fi
eri cōsiliū est in tēptatōibz vel interrogatō
nibz carnaliū peccatorū. v̄l experientijs eaz
rez / q̄ sunt difficillime electōis. vt si querat
aliq̄s a semetip̄o. Dalles mēbrarim lania
tus mori q̄s illecebrose voluptati mulieris
pulcherrime p̄sentire. ¶ Si p̄cipit affe
ctū suū deo p̄picio / āquillū / hūilem / suā
uem / sicut impcat' ap̄lus. Deus aut' spei re
pleat vos omni gaudio et pace in credēdo
vt abundetis in spe / z virtute sp̄ūsc̄ti. sicut
pedetentim tamē / z caute in hac recogitati
one. si forte damnād' est. Cui' ap̄hensio
ni nequaq̄s remurmurat / s̄m p̄sentē affectū
et sensum de diuina iusticia. Sed humilia
tus dicit. Iustus es dñe / et rectū iudiciū
tuum. Non qz dānationē eligat. Absit. qz
nec deus hoc vult ip̄m velle. sicut nec pec
care nec despare dum viator est. Dicit poti
us cū Job. Etiā si me occiderit tū in ip̄so
sperabo. Et cōuersus ad dñm cū pio / z hu
mili affectu. Scio inq̄t eq̄ssime iudex / qm̄
damnati in iferno te odiūt. te iniustū. te in
uidū. te crudelissimum iudicāt. te blasphe
māt. te sc̄t̄sq̄ oibz ore rabido / maledicunt.
Scio qz illic p̄stitur' (heu me miser) sic age
rem. Atvero dū interim affectibz tā efferis
et blasphemis careo. amo te q̄ tot' es ama
bilis. te iustissimū / te amātissimū / te clemē
tissimū d̄iudico. te collaudo. tibi sc̄t̄sq̄ oibz
tuis ore pio benedico. q̄quid postre
mo d̄ me futur' ordiauerit voluntas tua cor
de credo et ore p̄fiteor. qm̄ nulla est iniquitas
apud te q̄ sanctus es in omibz sp̄ib' tuis.
¶ Donic'. Placet volucer distinctus iste
mod' habendi se circa recogitatōem diu
ne p̄destinatōis seu p̄scientie / nā sicut in pri
mo curiositas temeraria. sic in sc̄do merito
ria valde hūilitas exerceat. ¶ Videre sile ē ī
aspectu v̄l recogitatōe formose mlier' / vbi
p̄clitare / incōtinens. cōtinēs q̄o fortit' ha

De cōsolatione theologie

bitat? yteret ad fructū. ¶ Uideo q̄ amor
hic gratuitus est. nō mercenari? nō recur-
uus. hec affectio fūialis vel fidelis sponse.
quē amorē (q̄ donū suū est) nō acceptare n̄
potest. q̄ diligētes se diligit. Beatus q̄ ascē-
siones i cor de suo disponēs ad hūc gradū
D pene sup̄mū puenit. ¶ Sentio deinceps mā-
gis ac magis quo medio p̄t hec cōsideratō
pacē q̄ndā et cōsolatiōem opari. Ita tamē
si sit apud homines q̄ pctā iā nō iterāt. nā
iteratio peccatorū q̄d aliō p̄tendit q̄s repro-
batōem et interitū. At tēto q̄ spes nō et me-
ritis pueniēs p̄sumptio ē. nō spes estiman-
da. ¶ Voluer. Scio o monice qm̄ ne-
mo ē q̄ uiuit et nō peccet qm̄ et septies in die
cadit iust? Et beatus dicit a psalmista. non
q̄ n̄ fecit. s̄ cui nō ip̄tuit dñs pctm̄. Vi-
rū fortasse videbit q̄d dicitur sum. Inueni-
re est hoīem q̄ q̄nto pl̄ibz impugnat tēpta-
tōibz. quāto rēntēs eis pluries euincit. v̄l
i voracitate gula. v̄l in somniculosa dormi-
tatōe. v̄l in stimuloz carnis crebra p̄fessio-
ne. et alijs hm̄oi. tāto frequēt? cert? et ideo
fort? q̄ hūili? i deū se p̄icit. d̄ deo sperat
et p̄fidit. Cōsulte q̄dē dū nullam videt i se
fiduciā resistēdi vicijs. neq; frutes et salu-
tem adipiscēdi repositā. Falloz si nō ita da-
uid egerit inq̄ens. Impulsus euersus sum
v̄t caderē. subdit cui? innixus est auxilio. et
dñs suscepit me. Rursus. cū ab hoībz sibi
despatio improparet. q̄ tulerat ouem et pa-
storē occiderat. et dicerēt. nō est sal? ip̄i i deo
ei? ip̄e solidiori spe deo filius m̄debat. Tu
autē dñe susceptoz me? es gl̄ia meā et exal-
tans caput meū. ¶ Monice. Ut intelligo
voluer. Ita se res habet. q̄ ap̄d se hūilem
q̄nto min? est in se spei. min? in ope aliēna
fiducie. min? deniq; vult p̄stituerē iusticiā
suā. tāto pl? spei pl? fiducie de deo p̄cipit.
pl? quoq; iusticie dei fit subiect? dicens ex-
sentētia. Tibi autē adherere deo bonū est.
et ponere i dño deo spem meā. clamās ei. in
tua iusticia (plane nō i mea) libera me. Po-
stremo magis intelligere nūc videoz. q̄ i d̄
uoroz libris legi. de introductōe sp̄se i cu-
biculū sponsi. de osculo oris ei? post oscu-
lum manū et pedū. de habitatiōe p̄terea i
adiutorio altissimi. nō in habitatiōe v̄l me-
ritorū p̄p̄rioz que vana est. vel penaz futu-
raz q̄ anxia. vel industriaz p̄p̄riaz q̄ timi-
A da est et incerta. ¶ Certa s̄o qualiter esse pos-
sit in adiutorio altissimi. iter tot vite disci-
mina. inter tot criminū lapsus. inter tantā

electoz paucitatē edisseras velim. ¶ Voluer
cer. Rerū ista cōditio est o monice. vt in
suos fines tendant quibz adeptis q̄scunt
adherentes eis. hoc de grauibz deorsuz. s̄
deleuibz sursum videre est. Est autē huma-
ni cordis desiderū et pōnd? in deū. sicut in
locū suū et centrū ferri. est sup̄mū post
quod nō relinq̄tur aliud hūane pegrinatō-
nis refugū. Superest igit̄ nihil infra q̄d. v̄l
v̄tra q̄d possit humanū se cor deflectere v̄l
fugere. dū pōndere suo se cōstituit adhere-
re deo. nūc interim p̄ spem. fidez et amorē.
neq; enī sibi p̄t aliter status p̄sens. Porro
sicut aliq; dicit adherere certitudinalit̄ lo-
co alicui vel baculo. dū totis viribz ita sta-
re vult. nō aliter spem certā dicimus p̄ deli-
beratā voluntatis adherentiā. neq; ei spes
est in assensu et v̄rationali. sed desiderio et
expectatōe virtutis irascibilis tendens in
ardū. q̄d desiderū tendētia v̄l expectatio
reputat in virtute spei cū tanta certitudine
p̄ adherentiā voluntatis. q̄ p̄ nulli? tēpta-
tionis v̄l recogitatis insultū vult ab ea se
met euellere. ¶ Cōsurgit ex radice sili certitudo
in assensu fidei. dū p̄ nullas ratōnes
vel fantasias fidem impugnātes vult de-
relinq̄re. quo min? stet in fide. ad obeditio-
nem dei. et meriti cōq̄sitiōem.

Quartū metz pri

mi dimerum Jambicū. et currit cum me-
tro terciū libri Boetij. Habet s̄ voluptas.

Ue montis alto stat iugo

Quercus suis radicibz
Defixa nitens fortiter?

Ventos et imbres non timet

Assumit hinc plus virium

Quo plus in imo selocat

Concussa venti turbine/

Sic spes ferens tentamina

Antheus inuictus fuit

Dum cautus incubans humi

Non vult in altum surrigi/

Elatus ilico perit.

Que collocatur saxeo

Domus loco fideliter/

Venti/pluuię/flumina

Descendant/nunq; ruit.

Herere vos spe firmiter

Vestro loco nitamini.

Vester locus certe deus!

Quo spes reponit certior.

Prosa quarta primi

libri. ¶ Donicus.

¶ Iſu eſt aliquibꝫ o volucer qꝫ ſpes
in ꝑſcitis ſemp ſit erronea. Id enī
ſe putāt habituros quo carebunt
Alij volētes hāc abſurditatē eua
deredixerūt ſpem in hac ꝑditionali viſtere
Si legē dei obſeruero ſaluꝫ ero. ¶ Volu
cer. Donice. nec hꝫ vltimum ſufficit ad
ſpem. ſtare enī cū deſperatiōe talꝫ ꝑditio.
¶ Hec primū ſobrie dicitur ē. qꝫ deus obliget
reprobos ad erandū / ſicut obligat ad ſpe
rādū. Proinde ſpes ad certā bñtūdis ex
peccatōnem ſic ſe habz / Ponit ſibi ꝑ fides
qꝫ eſt aliqꝫ talis bñtūdo. iūgit qꝫ ad illā pu
ra liberalitate et grā deus ab eterno qꝫdam
ꝑdeſtinat et eligit. Addit qꝫ ad ꝑſecutōnem
hꝫmōi finalꝫ beatitudinis / ordinauit media
ꝑueniētia / varijs modis ſine numero. In
ter que mediū ꝑcipuū eſt grā. que ideo dici
tur vita eterna / quia ꝑignus eꝫ eſt vꝫ arra.
Hāc autē grām nulli dedit neqꝫ daturꝫ ē
niſi ꝑ mediū mediatoris dei et hominum.
Quā grām ꝑ omnibꝫ meruit ad ſufficiētā
ſed nō ad efficaciā. niſi incorporatis ſibi ꝑ fi
dem habitualē / vt ī paruulis. vel actualē
et habitualē que ꝑ dilectionē ꝑſeueranter
operatꝫ. que fides minus explicita fuit in ꝑ
phetis tꝫpe legis ſcripte / qꝫ in aplꝫs tꝫpoze
gratie. Et longe minus in philoſophis et
alijs gentilibꝫ ꝑ lege nature. Quāuis enim
oēs accedētes ad deū opteret credere qꝫ de
us eſt. et qꝫ inꝫꝑentibꝫ ſe remunerator ſit. qꝫ
eſſet tamē modus quo talis remuneratō cō
ſequeretꝫ ꝑ myſteriuꝫ videlicet incarnatōnis
filij dei. ſicut nō erat explicite reuelatum / ſic
nec explicite fide credendū. Ceterꝫ ſpes ta
liter inſtructa ꝑ fidem. qꝫ ſuꝫ eſt oculꝫ / figit ī
ꝑmis deſideriuꝫ ſuū ad bñtūdis adꝑꝫtōez
tanqꝫ ad finē. Et ab illo deſiderio nequaqꝫ
vult auelli. Deinde deſiderat media qꝫlibet
ad huiꝫ finis aſſecutōem ꝑ dei ꝑuidētiā
ordinata / ꝑ arma iuſticię ſicut dicit aplꝫs.
a dextris ⁊ a ſiniſtris. ꝑ glām et ignobilita
tē. ꝑ infamiā et bonā famā ⁊c. Fides itaqꝫ
rurſus dicit ei. qꝫ diligentibꝫ deū et ſperan
tibꝫ in eo / omnia cooperantꝫ in bonū / ſicut
tradit aplꝫs qꝫ omnia nꝫa ſunt / ꝑforꝫmiter
ad chriſtū. Primū querite regnū dei / et oīa
hec adiūcentꝫ vobis. neqꝫ taliū aliqꝫ ꝑde
ſtinatorū ꝑbibit vꝫqꝫ. Quo contra fit de re
probis qꝫbus omnia cedunt ī malū / etiā alic

na bona que in ſcandalū ſibi vꝫtūt et ruinā.
¶ Nilominus quoniā ignotū nobis eſt qꝫ
vult inter homines deus et qualiter ſaluos
fieri / operandū eſt bonū ad omnes / vꝫ orā
do / vel cōmonendo / vel hortando / vꝫ incre
pando / vel ab erroribus et vicijs abduce
re ſatagendo. Ita ſagena charitatis cōclu
dit in ſe bonos et malos ſeparādos in die
iudicij. ¶ Preterea ſi ex peccatꝫ electorū di
uina bonitas poteſt / ſcit et vult dicere bo
na. nō tamen idcirco mala bona ſunt / vel
eligenda. ſed cauēda ꝑſtitus plangēdagꝫ.
Collaudandus autē benigniſſimꝫ et omni
potens deus / qui malis noſtris non ſolū
nō vincitur ſed ex eis operatꝫ bonuz noſtrꝫ.
¶ Sic enī dicit omnia ſub ꝑctō concludiſſe.
ſupple ꝑmiſſiue / vt omnū miſereatꝫ. Pec
cauit petrꝫ / hūilior cautior et miſericordi
or effectus eſt. nō actōne mali ſed miſeratiō
ne dei. Peccauit magdalena / ꝑꝫ poſtea di
lerit. quia multū ſibi dimiſſum eſt. et in ex
plar ꝑnitētię ceteris ceſſit. Blaſphemꝫ fu
it Paulꝫ. ꝑſitꝫ hūiliatus / qꝫ nō ſit dignus
vocari apoſtolꝫ. et eſt inter ꝑctōres ꝑmus.
Deniqꝫ iocundatꝫ pater et epulaꝫ in recepti
one filij ꝑdigi. Et gaudiū eſt angelꝫ dei ſup
vno peccatore ꝑnitētiā agēte. Quis neſci
at ꝑinde paupes dum de ſtercore peccato
rum erigit eos deus. collocās in gloriā cū
principibus populi ſui. qꝫ in ampliores er
ga diuinā benignitatē aſſurgūt gratiarum
actōnes / nō quin innocentia ꝑſeruata ſer
uataqꝫ plus habeat dignitatis et gratie / ce
teris paribꝫ. Sed in reparatōne ꝑꝑdite ma
gis eminet miſericordię benignitas. ¶ Di
ſerandū vero eſt quod in reprobis agitꝫ e
diuerſo / de virtute et hūilitate ſupbiunt / de
gratuitis dei donis vel ingrati ſunt. vel te
pidi / vel in ſuam et alioꝫ ꝑniciē ⁊ dei in
honoratiōē abutētes vꝫtūt. Ita vt eorū
qꝫqꝫ fiat oratio in peccatū. hic ꝑ ingratitu
dinē. in inferuo autē ꝑ blaſphemā inſani
orem. Recordātes enī quēadmodū fuerūt
aliqꝫ ſupplices deo. Nec et illa bona faciē
tes. venerātes ſctōs ſanctasqꝫ omnes cū de
uorōe. quidniꝫ rabidiori cōtabeſcant odio
et maledictis latent aduerſus deum ſctōs
ſanctasqꝫ omnes / ꝑſertim eos quos ꝑꝫ
cipue coluerunt eos inuidos / eos crudelis
ſimos. impios et ingratos. qui nō ipſos a
tormentis cū poſſent eripiunt / acclaman
tes. ¶ Quid ergo dicemus ad hec / faciemꝫ
igitur mala vt deus eliciat bona / vel bona

De cōsolatione theologie

vitabimus ne cōtingant mala q̄lia tetigi-
mus: Absit. ppter id enī qd̄ p accidēs est.
Q nō dz illō qd̄ d̄ p se est variari. ¶ **Monicus**
Horresco volucer hec audiēs ⁊ vidēs te
sup admirabili via niti p cōsolatōis adēp-
tione: dū tremēdet ⁊ trarie desolatōis me-
moriā subinducis. ¶ **Volucer.** Hic mo-
dus ē. hec ars theologie / credideris moni-
ce / q̄ sicut p stulticiā et scādālū p̄dicatōis
crucis saluos fecit credētes. sic p insipiētiā
trahit ad sapiētiā / dicente ap̄lo. Si q̄s vi-
det̄ inter vos sapiens esse ī hoc seculo stul-
tus fiat vt sit sapiēs. Non aliter vult eadē
theologia p summā despatōem de homīe /
trahere ad summā de deo spem. et p desola-
tionē inestimabilē et intolerabilē. fursuz du-
cere ad solidā cōsolationē. ¶ **Ad dīderis** nul-
lam esse recogitatōem q̄ pl̄ ista radicaliter
euehat ab hūano corde supbiā. de se sp̄ ali-
qd̄ magnū p̄sumētē / cui resistit de⁹. q̄ ma-
gis insup̄ gignat et nutriat hūilitatē legi-
timā sub deo et ad hoīes vicij̄s p̄cul expul-
sis q̄ fert secū supbiā. Nā qua frōte poterit
aliq̄s fratrē suū q̄lemcūq̄ deinceps. vel
odio vl̄ ira vl̄ inuidiā p̄seq̄. imo nec aīo q̄
reprobus sit iudicare. q̄ videt sede eadem
massa peccati in eadem dānatōe esse. neq̄
scit qd̄ sibi crastina pariat dies: N. si volu-
erit gl̄iari de bonis suis / mēdax ē si nō ha-
bet. si habz illa gratis accepit a deo. Quid
ergo gl̄iatur q̄ si nō acceperit. Quid p̄terea
iudicat alienū seruū / qui dño suo stat aut
cadit. stabit aut̄. potens est enī de⁹ statuere
illū. Sub hoc intuitu dixisse putāus est
ap̄ls. Venit de⁹ saluos facere p̄ctōres / quo-
rū p̄mus ego sum. p̄m̄ intelligo q̄ null⁹ p̄-
oz / videns se cū alijs eq̄līter filiū ire. ⁊ ex ea-
dem peccati massa esse / q̄les venerat salua-
rede. ¶ **Monic⁹.** Intelligo volucer ma-
teriā hāc de timore ⁊ spe latā esse. vellē tra-
derē sub cōpendio mod⁹ quo p̄cipue spes
stabilī. ¶ **Volucer.** Admirū stabilī a deo
cui⁹ supnaturalē donū est. Sed si particu-
lari⁹ aliqd̄ exigit. inuenit q̄druplex medi-
tatio q̄ v̄cat̄ ī tetragono firmīssimo gestat
spem. Una meditatio est diuīe iussiois vt
speres. Altera diuīe p̄missionis si speres.
Tercia immēse dei pietatis ne desperes vn-
q̄ de suis miseratōibz. Quarta p̄pe fragili-
tatis / ne speres in te vel in p̄p̄ijs viribus.
¶ **Dicigit̄ cogitatōi tue sollicitanti spes de-
serere.** dū non facis certā vocatōem tuā / p
bona opa quotidie corrūēs de p̄ctō in pec-

catū. ingerenti p̄inde ne sis de multis voca-
tis ⁊ nō electis / sicut vita tua illis est mul-
toz. Dic respōdens / q̄ obedis iubēti dō q̄
mille locis scripture sacre p̄cipit vt speres ī
eo. cui dicit. Exurge dñe deus in p̄cepto
qd̄ mandasti. p̄icio me in te iubēte te. non
es crudel̄ aut fallax vt abijcias me / iūcta
p̄sertim multiplici p̄missioe tua / qua sperā-
tibz in te pollicit̄ es q̄ liberares eos / eripe-
res. saluares ⁊ gl̄ificares. Cur⁹ demū taz
immēsa pietas est. vt nullis peccatis etiam
infinitis si d̄missem ea sol⁹ / vinci possit
hic in via. Nōq̄s interposuisti cū immobi-
litate cōsiliū tui iusturandū. vt p̄ duas res
immobiles sicut loq̄t̄ ap̄lus tu⁹ q̄b̄ impos-
sibile est mētiri te / nos fortissimū solatium
habeam⁹ ad tenendaz p̄positā spem. q̄uis
enim sis inobligabilis a creatura tua rōna-
li / q̄cqd̄ agat p̄ te vl̄ erga te. voluit tñ digni-
tissima cōdescētio tua. cōmerciū quoddaz
habere cū hoībz / vt bñ de te mereant̄ si ius-
sa tua cōpleuerint / et in te sperauerint / q̄ si-
delis es ⁊ teipm negare nō potes. Nec tu
ira deo. ¶ **Postremo dū p̄pe fragilitas ob-
ijcit vt desperes.** desperes volo. sed de te et
in te q̄ homo et caro es. nā maledict⁹ hō q̄
cōfidit in hoīe ⁊ ponit carnē brachiū suū.
⁊ a dño recedit cor ei⁹. ¶ **Sed hic** occurrit
trepida cogitatio dicēs. qua rōne conabor
decliare vicia. virtutes adq̄ere. seruare mā-
data dei. sine q̄bus sperare vitā ingredi / iā
nō spes est sed arrogās et infidel̄ p̄sūptio.
Conaberis p̄sus. sed in adiutorio altissi-
mi. ⁊ milles victus milles coronaberis.
eo q̄dem ampli⁹ et cert⁹ q̄ nulla tibi supe-
fiducia de p̄p̄ijs opibz. Propterea dicitur
salomō finē cōcionatōis sue dū p̄ferre vel-
let Serua mādata p̄misit. deū time. qz vi-
delicet ab ip̄o est bonū vel velle vel p̄ficere
¶ **Monicus.** Retineo q̄ in soliloquijs si
milia de se p̄fessus est Aug⁹. Sperabā in-
quit aliquī in stute mea quē nō erat virtus
Et cum sic volui currere / vbi magis stare
credebā / ibi magis cecidi. factusq̄ sum ma-
gis retro q̄ ante. Dicebā enī. hoc faciā. il-
lud p̄ficiā. fiebatq̄ post. nec h̄ nec illō. qm̄
de meis viribz confidebā. Hunc autē cōfi-
teor tibi dñe rex pater celi et terre. quoniam
nō in fortitudine sua roborabit̄ vir. vt non
gloriet̄ añ te stulta p̄sumptio om̄is carnis
¶ **Volucer.** Tradueit aduena noster me-
ditationē hāc etiā vsq̄ ad āgelos sc̄tōs dñi
attēdit̄ horrozē diuinorū iudiciorū ī dānat̄

Lanimus enī q̄ tremūt angeli atq; archā
geli. tremūt intellige: nō ex formidie sue dā
natōis / q̄bus inest gl̄ie securitas. sed eo ma
gis ex alioz damnatōe q̄si si tremērēt ⁊ pa
uerēt in se deficiētes / resiliūt i adiutorē vni
cū deū. adherētes ei / se fragiles et nihilo si
miles reputātes sine eo. Ad didit de hūani
tate christi q̄ sicut in esse suppositali / sic in i
tū psonalitati filij dei q̄ ppam deserit nec i
se subsistit. ita i esse ḡe vel gl̄ie inimit deo /
q̄ nullatenus in se. Et ita de sanctis q̄nto
pfectiores. tāto hūilius ⁊ reuerē? in adiu
torij dei resiliūt. ¶ Quocōtra de reprobis.
qui magis refugiūt a deo et ad se pfugiūt.
q̄ damnabili? puniunt qm̄ i ipis est amor
sui vsq; ad p̄ceptū dei. sicut in alijs ē amor
dei vsq; ad p̄ceptū sui. ¶ Deniq; spes ve
lut ancora quāto minus in arenul fragili
bus ⁊ fluidis hūani auxiliij figit / tāto solū
di? et certū sup firmā petrā (que christ? ē)
dfixa stabilit. ¶ Q. si q̄serit aliq; quid igit
tur de illis quos nō saluat de? R̄sum ha
beat q̄ velut aīalia ppter hoīes creata sunt
ad obseq̄oz varietatē / illa blādiēdo / ista se
niendo. intelligere sic habem? ppter electo
rum salutē p̄scitos esse formatos / siue noce
re siue obseq̄ conent / vt nō gl̄ictur oīs vel
obsequens electis / vl aduersans eis. Neq;
tū ita sunt accipiēda q̄ dicta sunt. q̄si tollat
libertas arbitrij. Fortificat siq̄dem magis
⁊ instituit / sed in deo viuificatē p̄ ḡiaz. que
est velut anima quedā vitā habēs in poten
tia ad vitā secundā. ad meritoria videlicet
oparōem. Itaq; sicut opatio aīalis p̄sup
ponit esse nature. sic operatio spiritual̄ vi
tam gratie. ¶ Sed neq; audiendus ē Lice
ro. qui vt libertatē i hominib; statueret / ab
stulit a deo puidentiā. Neq; rursus ex ad
uerso recipiēdus alter. q̄ diuinā puidentiā
sic instituire voluit / vt arbitrio nostro ne
cessitatē imponeret. Pro nephas etiā i pec
catis dicens deū velle ⁊ facere nos peccare
in manifestationē glorie sue. Porro viam
mediam et regiā tradit theologia reuelata
fide subnixā. qua gradiendū est etiā vbi ra
tiocinatōis cōtrarie dissolutio plena nō pa
teret. ¶ Donicus Existimo q̄ has sentē
tias nec inexpli satis capiūt / nec experien
tiam dare potest industria / nisi p̄ueniente i
benedictōib; dulcedinis ⁊ coopante dei ḡ
tia / ineffabili valde modo. Et hoc ē dei do
num scire a quo postulāda sit et impetran
da talis gratia. Multa enī dicim? et defi

cimus. verbū autē abbreviatū ⁊ cōsumma
tū facit sapientia / dum in animas sanctas
se transfert. delicias suas cōputans esse cū
filijs hominuz. in q̄bus beneplacitum est
deo / quia sperauerūt sup misericordia eius.
Sed ecce tā aduēspascit ⁊ inclinata est di
es qm̄ ad se me vocat op? dei / simul ⁊ vie las
situdō quietē te petere suadet. Expectet p
reliquis (multa enim querenda supsunt) se
quens dies. ¶ Voluer Expectet placet
si pus audieris sub exēplari modulamiē q̄
lis sit vt eū recogites / geriam tui stat?.

Quintū ⁊ vltimum

metrū primi libri dactilicū tetrametrū hy
pcatalecticū. currit cum q̄nto quarti de cō
so. phi. Boetij. Si q̄s arcturi.

Plus e multis nauta p̄fundo
Dū regit nauem. ventus et imber
Et pcellaz turbida moles
Si repentinis motibus vrgent
Proximā nautis crebro minantes
Frauge cladem mortis adesse
Finitur / fisis arte magistra
Nil in expertum corde pauenti
Segniter linquens omnia sollers
Tentat / vt nauis littora captet
Si mali vero tanta molestat
Seuiens pestis / iamq; latratu
Terret auditum scilla canino /
Attrahens gulpho cuncta voraci
Non opem possunt ferre sodales
Pars et in p̄ceps vltro laborat
Scitq; nauclerū stertere puppi
Obstupet talis quis / nihil vltra
Viribus fidit / spes nec in arte est
Respicit celum vota deo dat
Aut mari sese deicit alto
Audus enatans. si scopulosum
Prominens saxum suscipit ipsum
Uel sinu turti condit antri
Laudat ex celsum / gratior illi
Dicit euasi sorte benigna
O reseruatū sanctius olim
Obsequi phas sit christe tibi me
Rursus aut si me nauigio das
Ut ar illo fac p̄superiore

Explicit liber primus